

Waar begin je?

Filosoferen met kinderen met het prentenboek 'Het ei'

© Fabien van der Ham | www.filosovaardig.nl

Leuk dat je wilt gaan filosoferen met je kinderen of klas. Filosoferen is niet moeilijk, het is hooguit even wennen want als volwassene mag je nu eens niet je mening geven. Het gaat om het denken van de kinderen en om hun antwoorden. Het enige wat jij als begeleider mag doen, is vragen stellen en beurten geven. Het zal beslist mooie gesprekken opleveren, die soms kort en soms lang duren.

Het is wel belangrijk dat de kinderen steeds argumenten geven bij hun antwoorden. Dit kun je stimuleren met doorvraagvragen als:

- Hoe weet je dat?
- Wie bepaalt dat?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Bestaat daar een regel voor?

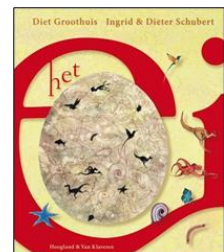
Lees eventueel ter voorbereiding eerst de gratis mini-cursus filosoferen met kinderen op www.filosovaardig.nl/mini-cursus

Over het boek 'Het ei'

Het Ei is een fantasierijke mix van scheppingsverhalen uit verschillende culturen en de wetenschap. Door dit alles te mixen ontstaat ruimte om even los van je overtuigingen samen na te denken over het begin van alles.

Doelgroep

Groep 1 t/m 5

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Het onderwerp is overigens geschikt voor alle leeftijden. Maar in de bovenbouw zou ik de les niet meer beginnen met dit boek. Je kunt in de hogere klassen dit gesprek voeren door meteen met de voorwerpen te starten (zie lesinhoud).

Thema

Het thema van deze les is 'het begin van iets en alles'.

Als je je afvraagt wat het begin van iets is, kom je natuurlijk altijd bij het ontstaan van de wereld uit. Maar zelfs voor dat begin moet er iets geweest zijn. Het begin van het begin. Vervolgens kun je bij alles wat daarna kwam, ook andere beginpunten aanwijzen. Als het begin van een potlood kun je de boom die het materiaal leverde zien maar ook de fabriek. Kortom nadenken over het begin van iets kan alle kanten opgaan.

Vooruitblik

De les begint met het voorlezen van het prentenboek het ei. Daarna neem je de tijd om over het boek na te praten. Vervolgens kun je het begrip 'begin' breder onderzoeken. Dit doe je met de hulp van een verzameling voorwerpen die je een voor een aan de kinderen laat zien. Daarbij stel je steeds de vraag: Wat is het begin van dit ding?

Vorbereiding voor de leerkracht/ouder

Als voorbereiding zoek je wat spullen bij elkaar waarbij je de vraag 'waar begint dit ding?' zou kunnen stellen. Ter inspiratie, dit heb ik in mijn leskist zitten. (Tussen haakjes staat wat de invalshoek rondom het thema zou kunnen zijn.)

- Een kastanje (als symbool voor voortplanting en de levenscyclus)
- Een cirkelvormig ding (begin en einde zit aan elkaar vast)
- Een kapotte zonnebril (het is kapot, is dat het einde?)
- Een touw (begin en einde zien er hetzelfde uit)
- Een spiraalvormige schelp (zegt de vorm iets over het fysieke begin of einde?)
- Een tangle (duidelijk op te splitsen in delen, moet je opdelen om het begin te kunnen definiëren)
- Een knutselwerkje (onderdelen, idee, maken, inspiratie)
- Een kip

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Start

Ga gezellig in de kring zitten en lees het boek voor. Neem ook de tijd om de prachtige illustraties te bekijken.

Napraten

Praat met de kinderen na over het boek. Wat vinden ze ervan? Wat zien ze zelf als het begin van de aarde? Geef ruimte voor ieders ideeën zonder te oordelen.

Voorwerpen

Verleg na een tijdje ideeën uitwisselen het thema van 'het begin van de aarde' naar 'het begin van dingen' door een van de spullen die je hebt verzameld in de kring te leggen en te vragen wat hiervan het begin is. Nu komen er waarschijnlijk antwoorden voorbij als de grondstoffen, de uitvinder, de fabriek, de maker, etc. Als de bespreking van voorwerp 1 klaar is, leg je een volgende voorwerp in de kring.

Afronden

Op een gegeven moment is de concentratie voor een kringgesprek op. Rond het gesprek dan af door samen te vatten wat de kinderen hebben bedacht aan 'beginpunten' (uitvinder, grondstoffen, maker, etc.)

Verwerkingsopdracht (optioneel)

Laat de kinderen iets nieuws creëren door vrij te tekenen of te knutselen. Het moet iets worden wat nog niet bestaat. Het 'iets' wat ze maken mogen ze ook een mooie naam geven en er een zogenaamde functie bij bedenken. Zo is elk kind het begin van iets.

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Gespreksfragment 'Alles begint bij een gedachte'

Wat is het begin van dit knutselwerkje van een pollepel?

'Ik denk dat dat dan begonnen is bij een boom, want het hout van de pollepel is van bomen gemaakt,' begint Elvira.

'Je moet ook zin hebben om te knutselen. Dus dat kan ook het begin zijn,' mijmert Marit verder.

'Je moet een plan hebben,' vult haar buurman aan.

'Komt er ook nog iets voor dat plan?' graaf ik verder.

'Ja, een vorm.'

'En hoe kom je aan die vorm?'

'Door na te denken.'

Ineens wil iedereen tegelijk iets zeggen:

'Je hersens.'

'Creativiteit.'

'Een idee.'

'Ja! Alles begint door denken.'

'Ja, alles begint bij een gedachte.'

'Ben jij dan ook bij een gedachte begonnen?' vraag ik.

'Ja,' knikt Elvira, 'misschien wel, toen mijn ouders dachten dat ze misschien wel een kindje wilden.' En zo zijn weer rond, terug bij de beginvraag: 'Waar begin je?'

